

SAVON APTEEKKARIYHDISTYKSEN APURAHOJEN HAKU KÄYNNISSÄ

SAVON APTEEKKARIYHDISTYKSEN koulutus- ja kehittämissäätiön hallitus jakaa vuonna 2015 apurahoja Savon apteekkarisyndikaatin alueella toimiville proviisoreille ja farmaseuteille. Tarkoituksena on edistää lääkkeitä ja niiden käyttöön liittyvän tiedon jakamista terveydenhuoltoalalla toimiville ammattihenkilöille, yhteisöille ja yleisölle.

Apurahojen hakeminen tapahtuu vapaamuotoisella hakemuksella, johon tulee liittää ainakin selvitykset apurahan käyttötarkoituksesta sekä siitä, onko samaan käyttötarkoitukseen haettu ja/tai saatu apurahaa muualta. Apurahan saajan tulee antaa selvitys apurahan käytöstä apurahan nostamista seuraavan vuoden loppuun mennessä.

Hakemukset osoitetaan Savon apteekkarisyndikaatille ja lähetetään varainhoitajalle 28.2.2015 mennessä osoitteella Matti Silvasti, Kommilan apteekki, Savontie 42, 78300 Varkaus. Kuoreen merkintä ”apuraha”.

LAKIMIES VASTAA

Sairastumisen vaikutus sovittuihin vapaapäiviin

Sairastuminen muuttaa usein työntekijän suunnitelmia, ja sillä on vaikutusta myös työnantajan kanssa sovittujen vapaapäivien pitämiseen. Seuraavassa muutamia tilanteita.

Vuosiloma siirtyy aina pidettäväksi myöhemmin, jos työntekijä sairastuu ennen vuosiloman alkamista. Lakisääteinen vuosiloma siirtyy myös silloin kun työntekijä sairastuu vuosiloman jo alettua. Sen sijaan työehtosopimuksessa sovittu lakia pitempi vuosiloma ei siirry, mikäli työntekijä sairastuu tällaisen vuosiloman aikana.

Työajan lyhennysvapaat eli ns. pekkaspäivät eivät siirry pidettäväksi myöhemmin, jos työntekijä on mainitun vapaan aikana sairaana. Myöskään varastoon kertyneistä lisä- tai ylitöistä annetut vapaat eivät siirry sairauden takia pidettäväksi myöhemmin; ellei työpaikalla ole muuta sovittu. Lisä- ja ylityöt maksetaan rahana ellei sovita niiden vaihtamisesta vastaavaan vapaa-aikaan. Samalla voi sopia vapaan siirtymisestä sairastumisen sattuessa.

Jos sellainen työntekijä, jolla lauantai olisi ollut työpäivä ja seuraavalla viikolla hän olisi saanut pitää lauantain takia ns. viikkovapaapäivän, on lauantain sairauslomalla, hän saa mainitun viikkovapaan seuraavalla viikolla, eikä hänellä ole velvollisuutta ”korvata” tuota tekemättä jäänyttä lauantapäivää tekemällä ylimääräinen lauantaivuoro myöhemmin. Jos työntekijä, jolla on ensin 6-päiväinen työviikko ja

seuraava viikko tämän vuoksi 4-päiväinen, sairastuu 6-päiväisellä työviikolla, hän saa pitää jälkimmäisellä viikolla molempien viikkojen vapaapäivät. Jälkimmäinen viikko säilyy 4-päiväisenä, eikä hänellä ole velvollisuutta korvata ensimmäisellä viikolla tekemättä jäänyttä kuudetta päivää.

Jos työntekijä on vaihtanut lomarahojaan lomaksi, eivät nämä lomat siirry pidettäväksi myöhemmin, vaikka työntekijä olisi tällaisen loman aikana sairaana.

Kertomani säännöt koskevat tilannetta, jossa työpaikalla ei ole noista asioista sovittu paikallisesti paremmin. Onkin erittäin suositeltavaa sopia työpaikalla (kirjallisesti) niin, että esimerkiksi lomarahovapaat siirtyvät, jos työntekijä sairastuu. Vapaapäivät ovat keskeinen osa työssä jaksamista ja työkyvyn ylläpitoa ja on sekä työnantajan että työntekijän etu, että työntekijöillä on riittävästi aikaa lepoon ja palautumiseen.

Parhain terveisin,
Iivari Järvinen

Farmasialiiton vastaava lakimies

Voit lähettää kysymyksiä lakimiehelle osoitteeseen
iivari.jarvinen@farmasialiitto.fi

Farmasialiiton vastaava lakimies, varatuomari Iivari Järvinen vastaa palstalla ajankohtaisiin juridisiiin kysymyksiin.

Asiakas tulee hakemaan hevoselle eläinlääkärin määräämää Hippomectin®-loishäätölääkettä. Puhelias asiakas kertoo hakevansa samaa matolääkettä kolmannen kerran vuoden sisään.

Suomessa yleisimmin esiintyviä hevosen sisäloisia ovat pienet sukkulamadot, suuret sukkulamadot, heisimato ja suolinkainen. Myös kihomatoja ja niin sanottuja käpymatoja eli hevospaarman toukkia esiintyy. Loistartunta saadaan yleensä, kun tartuntakykyinen toukka päätyy suun kautta hevosen suolistoon ja muualle elimistöön. Loiset heikentävät isäntäeläimen terveyttä kilpailamalla sen kanssa ravinnosta, imemällä verta, aiheuttamalla erilaisia kudostuhoja sekä verisuonten ja suoliston tukkeumia. Loistartunta voi oireilla karvapeitteen kuivuutena ja kiillottomuutena, laihtumisena, ruokahalun menettämisenä, yskänä ja ripulina. Loisten munat leviävät ulosteen mukana hevosen elinympäristöön, josta ne edelleen jatkavat kiertoaan.

Loistartuntojen ennaltaehkäisemiseksi on tärkeää siivota tarhat ainakin kerran viikossa sekä pitää hevosten ruokintapaikat puhtaina ja erillään lantakasoista. Myös laitumet tulee siivota 1–2 viikon välein, ja lisäksi niitä olisi hyvä kierrättää eri eläinlajien välillä sekä antaa laidunalueiden levätä. Laidunkierroksen tarkoituksena on estää laiduntaminen ulostekasojen lähellä, kun laidun on kaluttu lähes loppuun.

Hoito

Varsinaiseen hevosten loishäätöön on olemassa kolmenlaisia strategioita. Intervallilääkityksessä tallin kaikki hevoset madotetaan kerralla säännöllisin väliajoin, esimerkiksi neljä kertaa vuodessa. Strateginen lääkitys annetaan myös yhtä aikaa tallin kaikille hevosille, mutta toisin kuin interval-

lilääkityksessä, strateginen lääkitys perustuu eri loislajien elämäntahtiin. Tyypillisesti tällainen lääkitys annetaan ennen laitumelle laskemista. Kolmas strategia on kohdennettu loishäätö, joka annetaan vain yksittäisille hevosille, kun lantanäytteestä määritettyjen madonmuniin määrä eli EPG (eggs per gram) ylittää arvon 200.

Lantanäytteet otetaan laidunkauden alussa ja lopussa. Jos talliin tulee uusi hevonen, siitä on syytä ottaa lantanäyte ja tarvittaessa antaa loishäätö. Aikuisten ja yli vuoden ikäisten hevosten loishäätö tehdään vain tarvittaessa, pikkuvarsat taas saavat ensimmäisen kuurinsa tyypillisesti kymmenen viikon iässä ja lääkitys on tiheämpää vuoden ikään asti.

Intervalli- ja strategisen lääkityksen ajatuksena on ollut ennaltaehkäistä loistartuntoja ja pitää hevoset täysin tartuntavapaina. Tämä on aiheuttanut pahenevan resistenssiongelman, jonka takia kohdennettua lääkitystä pyritään suosimaan nykyään enemmän. Toisin kuin yleensä luullaan, loishäätölääkettä ei tulisi vaihtaa uuteen jokaisella häätökerralla, vaan olisi järkevämpää suosia hidasta kierrätystä, jossa lääkeaine vaihdetaan vuoden tai kahden välein. Tämän on todettu myös ehkäisevän moniresistenttien kantojen muodostumista. Lääkettä on parempi antaa riittävän suuri annos, mieluummin hieman liikaa kuin liian vähän.

Tällä hetkellä käytössä olevia loishäätölääkkeitä hevosilla ovat fenbendatoli (Axilur®), pyranteliem-bonaatti (Strongid P®, Twinhip®), ivermektiini (Eraquell®, Hippomectin®, Ivomec vet®, Noromectin®), moksidektiini

(Equest®) ja pratsikvanteeli (Droncit vet®) sekä yhdistelmävalmisteet ivermektiini+pratsikvanteeli (Equimax®, Ivomec Comp®) ja moksidektiini+pratsikvanteeli (Equest Pramox®).

Asiakkaan lääkitys

Hippomectin®-loishäätölääkkeen vaikuttava aine on ivermektiini, joka tehoaa sekä sisä- että ulkoloisiin saaden aikaan loisten halvaantumisen ja kuoleman. Koska ivermektiini sitoutuu loisissa sellaisiin ionikanaviin mitä nisäkkäillä ei ole, on lääke hevosille turvallinen eikä aiheuta haittavaikutuksia. Se sopii myös tiineille ja imettäville tammaille. Ivermektiinillä on toistaiseksi melko hyvä resistenssitilanne. Ivermektiinin vaikutus loisien havaitaan kolmen tai neljän päivän kuluttua lääkkeen annosta EPG-arvojen laskuna.

Hippomectin®-oraaligeelin annosteluun suun kautta. Ennen lääkkeen antoa katsotaan, ettei hevosen suussa ei ole rehua. Annos lasketaan hevosen painokilojen mukaan asettamalla männässä oleva rengas hevosen painoa vastaavan lukeman kohdalle. Ruiskun yksi merkiväli vastaa hevosen 60 painokiloa. Hippomectinin teurastuksen varo aika on 18 vuorokautta. ♦

ASIAKKAALLE KERROTTAVA

- Kysytään, onko kohdennettu loishäätö asiakkaalle tuttu, ja pyydetään tarvittaessa keskustelemaan asiasta eläinlääkärin kanssa.
- Muistutetaan ennaltaehkäisystä, yleisestä tallihygieniasista ja hitaasta kierrätyksestä.
- Opastetaan tarvittaessa lääkkeen oikean annoksen laskeminen ja antotapa.
- Lääkkeellä ei yleensä ole todettu haittavaikutuksia
- Valmisteen säilytysolosuhteet

Lähteet: Hevostietokeskuksen Tietoportti: Loishäätö. (www.hevostietokeskus.fi 8.1.2014)
Hippomectin® -valmisteyhteenveto, Le Vet B.V. 2011
Hyyppä S: Hevosen terveydenhoito. Kirjassa Hevosen ruokinta ja hoito. 6. painos, s. 59–61. Toim. Saastamoinen M ja Teräväinen H, ProAgria Maaseutukeskusten Liitto, Porvoo 2007
Saari S ja Nikander S: Elinympäristönä hevonen -hevosen loiset ja loissairaudet. Helsingin yliopiston eläinlääketieteellisen tiedekunnan oppimateriaalia: 8. 1. painos, s. 90–100. Helsingin yliopisto, Helsinki 2006
Hevosen perusterveydenhuolto. Yhteenveto HevosAgron järjestämien tiedotustilaisuuksien (17.9.2011 Oulussa ja 12.11.2011 Kuusamossa) eläinlääkäreiden Katja Hautalan ja Tanja Tenhosen luennoista. www.proagriaoulu.fi
Yliopistollinen eläinsairaala: Yliopistollisen hevossaairaan loishäätösuosituksen, Helsingin yliopisto 2010. www.vetmed.helsinki.fi/elainsairaala/hevossaairala/

Asiakas apteekissa -palstaa kirjoittavat Itä-Suomen yliopiston farmasian opiskelijat lääkehoito-opintojakson kotitenttiniä. Asiasäällön tarkistavat opintojakson opettajat FaT Kirsti Laitisen johdolla.